

W KRĘGU PROBLEMÓW ANTROPOLOGII LITERATURY

TOPOS DOMU DOŚWIADCZANIE ZAMIESZKIWANIA I BEZDOMNOŚCI

STUDIA POD REDAKCJĄ

WANDY SUPY I IWONY ZDANOWICZ

BIAŁYSTOK 2016

Recenzenci:

prof. dr hab. Ludmiła Łucewicz
dr hab. Alina Orłowska
dr hab. Halina Tvaranovitch, prof. UwB
dr hab. Dariusz Kulesza, prof. UwB

Projekt okładki:

Redakcja i korekta

Barbara Piechowska (jęz. polski)
Agata Rozumko (jęz. angielski)
Iwona Zdanowicz (jęz. rosyjski)
Bazyli Siegień (jęz. białoruski i ukraiński)

Redakcja techniczna i skład:

Bartosz Kozłowski

© Copyright by Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2016

Wydanie publikacji sfinansowano ze środków
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku

ISBN 978-83-7431-490-0

Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku
15-097 Białystok, ul. M. Skłodowskiej-Curie 14, (85) 745 71 20
<http://wydawnictwo.uwb.edu.pl> e-mail: ac-dw@uwb.edu.pl

Druk i oprawa:

SPIS TREŚCI

Topos domu. Doświadczenie zamieszkiwania i bezdomności

Wanda Supa Жилое пространство и менталитет индивида в русской прозе XX – XXI веков	15
Matylda Chrząszcz Samowar jako metafora domu w twórczości wybranych pisarzy rosyjskich XIX wieku	31
Элеонора Шестакова Феноменология бездомности героев мотива <i>русский человек на rendez-vous</i> в русской словесности XIX – первой трети XX вв.	41
Людмила Авдейчик Символика «небесной обители» в поэзии В. С. Соловьева	65
Анна Булгакова Дом и бездомье: топос Дом в пьесе Леонида Андреева <i>Жизнь человека</i>	83
Марина Красильникова Дом и «кочевье» в канунной русской культуре начала XX века	95
Алексей Овчаренко Безбытность в русской литературе 1920-1930-х годов. Постановка проблемы	109
Татьяна Комаровская Функциональная роль архетипов Дома и Дороги в раскрытии характера героини романа Джейн Смайли <i>Частная жизнь</i>	117

Янина Солдаткина Категория «дом/бездомность» в романах М. А. Булгакова и романе М. Петросян <i>Дом, в котором...</i>	123
Надежда Злобина Образ дома у дороги в поэме А. Т. Твардовского <i>Дом у дороги</i>	137
Nadzieja Monachowicz Houses in the Lives of Doris Lessing's Heroines	145
Наталья Ковтун <i>Изба – квартира – перекресток</i> : к вопросу о самоопределении героев в поздних текстах В. Шукшина	161
Ирина Середа Дом и бездомность в художественном мире В. Маканина 1990-х–2010-х	179
Олеся Никитина Дом в сказках Леонида и Ирины Тютчевых <i>Зоки и Бада</i> и <i>Школа зоков и Бады</i>	187
Paulina Charko-Klekot Dom, w którym nie można żyć. Prowincjonalna Rosja oczami niektórych uralskich dramaturgów	195
Grażyna Król „Tylko mi Ziemi całej do życia brak”. O bezdomnościach Andrzeja Babińskiego	209
Beata Morzyńska-Wrzosek Doświadczenie zamieszkiwania bez zadomowienia. Na przykładzie twórczości Julii Hartwig	227
Marta Niedziela-Janik Interpretacja motywu bezdomności w utworze Olega Pawłowa <i>Koniec wieku</i>	245
Сергей Преображенский Зимородок-гальциона как символ утраченного и обретаемого дома	259

Святлана Лясовіч

Канцэпт «дом» у сучаснай беларускай прозе (на матэрыяле раманаў Альгерда Бахарэвіча, Юрыя Станкевіча) 267

Doświadczanie przestrzeni

Neonila Pawluk

Печаль воспоминаний... Пространство – время – телесная проксемиа в рассказе *Поздний час* Ивана Бунина 279

Вера Шульган

Перехрестя шляхів: життєві та поетичні дороги І. Я. Франка 289

Наталья Кнэхт

Антропология взгляда: человек в меняющейся городской среде, новые формы чувственного опыта и борьба за читательское внимание 297

Ілона Смаглій

Міфологічний, реальний і віртуальний світи в поезії Світлани Йовенко 307

Юрий Подковырин

Смысловые параметры художественного пространства в современной русской драме 317

Елена Гулевич

Монтаж как повествовательный принцип в рассказе А. Бирса *Добей меня* 333

Ірина Кропивко

Речовий світ людини у створенні метафоричного художнього простору у творах С. Поваляевої *Ексгумація міста* та М. Туллі *Сни й камені* 345

Анна Кононова

Полярная энтропия светоизображения в живописи белорусских художников рубежа XX–XXI веков 363

Елена Лепишева

Сценическое время-пространство новейшей русскоязычной драмы Беларуси 377

Вера Шульган

Российский университет дружбы народов

Перехрестя шляхів: життєві та поетичні дороги І. Я. Франка

Досліджуючи 50-титомну спадщину українського письменника, перекладача, літературного критика, історика, філософа, етнографа, фольклориста, економіста і публіциста Івана Яковича Франка, ми зосередились на його поетичних творах, зокрема на тих, що містять топонімічні назви. Варто зазначити, що значна кількість із уживаних ним ойконімів знаходить відображення у його біографічних відомостях.

До прикладу, місто Львів й населені пункти Львівської області досить часто зустрічаються в поезіях І. Я. Франка, оскільки ця територія безпосередньо пов'язана з його життєвим шляхом. Письменник народився у селі Нагуєвичах Дрогобицького району Львівської обл. в 1856 році¹. Тому й знаходимо в IX розділі *Вандрівки русина з бідю* 1893 року написання топонім **Дрогобич**: «Приїхали у Дрогобич. / Отут, Бідо, що нам зробиш?»². Це й не дивно, оскільки письменник неодноразово бував у Дрогобичі, навчався та періодично приїздив³. У листі 1874 року до В. Давидяка знаходимо слова І. Я. Франка: «У нас в Дрогобичі руської книжки трудніше дістатися, як з папороті цвіту!...»⁴. Живучи в Нагуєвичах (1881 р.), близько до промислових центрів Дрогобича і Борислава, підтримуючи контакти з робітниками, І. Я. Франко багато робив для їхньої освіти, для підвищення їх класової свідомості⁵. У тому ж поетичному творі бачимо появу топоніма **Борислав**: «З Дрогобича у Борислав / Русин Біду саму вис-

¹ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко: життєвий і творчий шлях*, Київ 1983, с. 7.

² І. Франко, *Зібрання творів у п'ятдесяти томах. Художні твори: томи 1-25*, Київ 1976, т. 1, с. 132.

³ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко...*, с. 130.

⁴ Там само, с. 27.

⁵ Там само, с. 144.

лав»⁶. Окрім цього варто зазначити, що навчаючись в Дрогобицькій гімназії, І. Я. Франко часто відвідував Борислав, він був свідком бориславської пожежі 1873 року. З 1876 року Борислав цікавить І. Я. Франка як етнографа та фольклориста⁷. У *Тюремних сонетах: Встаєм раненько, миємось гарненько* 1889 року написання зустрічаємо: «Колись в Бориславі були землею / Два ріпники (...) стали скісною кривлею»⁸. Взагалі ж, у кузні батька письменника в 1870-х роках збиралися селяни з навколишніх сіл, ріпники, що йшли в Борислав до нафтових ям й розповідали історії про власні радощі та горе, котрі запоетизував у своїх літературних працях І. Я. Франко⁹. До прикладу, у *Вандрівці русина з бідю* зустрічаємо: «То він мені Борислав / Весь дрібненько описав», й з дещо жартівливим стилістичним забарвленням: «Як те слово я почула, / З Борислава дременула»¹⁰. Зі спогадів І. Яцуляка про І. Франка: «ходили на Підбоську Гору, з котрої видно Самбір, Дрогобич, Стрий і околичні села»¹¹. Це, зрештою, пояснює вживаний у *Вандрівці...* топонім **Стрий**: «А у Стрії, славнім місті, / Там русинів більш як двісті»¹², а також астіонім **Самбір**: «А в Самборі okazji: / Щось луснуло в гімназії, / І вилетів не гранат, / А директор-ренегат»¹³. Варто зазначити, що обидва із вказаних вище топонімів є населеними пунктами Львівської області. Взагалі ж, місто Львів дійсно відіграло неабияку роль у життєдіяльності письменника. Досліджуючи на замовлення родинний архів пана Федоровича (тодішній депутат парламенту), працював у **Львові**¹⁴. Саме це місто І. Франко згадує у збірці *Із вершин і низин* у циклі віршів *Панські жарти* й висвічує його з дещо історичного аспекту: «Про те, як поляки у Львові / Щось мов задумали, про їх / Ті ради й гварді народові: / Одні хрестяться, другі в сміх...»¹⁵. В листі до М. Павлика 1880 року І. Франко писав: «Отсе я знов у Львові. Думав їхати до Відня права, та грошей нема»¹⁶. Взагалі ж доцільно буде зауважити, що вперше письменник приїхав до Львова в 1875 році й вступив до університету на філософський факультет. А вже з 1883 року переїхав до Львова на практично постійне

⁶ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 132.

⁷ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко: життєвий і...*, с. 76.

⁸ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 156.

⁹ З.П. Гузар, *Іван Франко на Дрогобиччині*, Дрогобич 1961, т. 17, с. 93.

¹⁰ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 133.

¹¹ М.С. Возняк, *З життя і творчості Франка І.Я.*, Київ 1955, с. 69.

¹² І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 133.

¹³ Там само, с. 132.

¹⁴ Г.І. Мельничук, В.Б. Уніян, *Іван Франко і Тернопільщина*, Тернопіль 2011, с. 8.

¹⁵ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 2, с. 104.

¹⁶ О.І. Білецький та ін., *Іван Франко: життя і творчість*, Київ 1956, с. 134.

проживання¹⁷. Оскільки, в кінці квітня 1886 року І. Франко вдруге прибуває до Києва, відвідує київські бібліотеки, особливо цікавиться давньою літературою, зокрема рукописами. В Києві ж І. Франко бере шлюб з О. Ф. Хоружинською¹⁸. І вже в 1887 році письменник повернувся з дружиною до Львова, де продовжив свою літературно-критичну та громадську діяльність¹⁹. Ухвала дирекції поліції у Львові від 26 травня 1891 року свідчить про штрафування І. Я. Франка за те, що він прочитав заборонені рядки у лекції²⁰. Свої погляди про найважливіші фактори українського літературного розвитку до початку ХІХ ст. я виклав стисло у лекції, яку прочитав в червні 1892 р. в історичному товаристві у Львові²¹. Йї нема на Львівщині місця, де б не ступала нога письменника: Нестеров, Жовтанці, Самбір, Рудка, Золочів та ін. Потребує уваги й той факт, що місто Нестеров (Львівська обл.) уперше згадується 1368 роком як Винники. Його захопив польський магнат Жолкевський і збудував тут замок. Поселення почали називати Жовква (від прізвища власника). Під час Першої світової війни у повітряному бою над Жовквою загинув видатний російський пілот П. Нестеров (1887–1914). Вважається, що це був перший у світі таран ворожого літака. На честь Нестерова місто **Жовква** у 1954 р. було перейменовано в Нестеров. Тепер містові повернуто назву *Жовква*²². Саме перша і сучасна назва цього мікротопоніма й зустрічається на поетичних сторінках І. Франка: «Раз якось я з ярмарку з Жовкви прийшов – / Нема мої Файги; ще зранку»²³. У поезії *По-людськи* цей ойконім вживається кілька разів з різними применниками: «Сам він руки засукав / І шпиталь для бідних в Жовкві / Своїм коштом збудував»²⁴, а також «Думав в Жовкві при божниці / Яко габе умирать. (габе – читець святих книг при божниці)»²⁵, і безпосередньо в уривку: «Вмер коршмар один близ Жовкви, / Страх побожний чоловік: / В бібліях святих, в молитвах / Він прожив увесь свій вік»²⁶. Так склало, що ухвала дирекції поліції у Львові від 26 травня 1891 року свідчить про штрафування І. Я. Франка за те, що він прочитав заборонені ряд-

¹⁷ *Шляхами Івана Франка на Україні: Путівник*, Львів 1982, с. 114.

¹⁸ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко: життєвий і...*, с. 200.

¹⁹ Там само, с. 201.

²⁰ Там само, с. 280.

²¹ Г.І. Мельничук, В.Б. Уніян, *Іван Франко і...*, с. 12.

²² А.П. Коваль, *Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України*, Київ 2001, с. 89.

²³ І. Франко, *Зібрання творів у...*, Київ 1976, т. 1, с. 232.

²⁴ Там само, с. 264.

²⁵ Там само, с. 265.

²⁶ Там само, с. 266.

ки у лекції²⁷. Оскільки, І. Франка на довго не затримали, уже 7 жовтня 1892 року він прибув до Відня, де навчався в докторантурі Віденського університету²⁸.

У багатьох селах та містах Прикарпаття жили знайомі та друзі І. Франка, зокрема М. Павлик у Косові, Рошкевичі у **Лоліні**, Л. Шанковський в **Дулібах**, Заклинські в **Станіславі**, І. Погорецький в **Дрогобичі**, Ю. Шмериковський в **Коломиї** та ін.²⁹. То й не дивно, що ці місцини свого часу відвідав Іван Якович Франко й писав про них. Тому цілком логічною розцінюємо появу цих топонімів у його поезії. Оскільки в 1880-х неодноразово бував в Станіславі, спілкувався з гімназійною молоддю таємного революційного гуртка, з'являються наступні рядки у *Вандрівці русина з Бідою*: «Приїхали в Станіславів, / Русин Біду знов зіставив»³⁰. А у грудні 1884 року І. Франко виступав у Станіславі на зборах українського жіночого товариства³¹. Цікавий той факт, що місто **Станіслав** мало таку назву лиш до 1962 р. Уперше згадується в 1662 р.: на цій території ще в XV ст. існували українські села Пасічна й Княгинин, а трохи пізніше – Заболоття. Ці села було захоплено польським магнатом Потоцьким і за його іменем названо Станіславом. 9 листопада 1962 року перейменовано в Івано-Франківськ на увічнення пам'яті українського письменника Івана Франка³². Окрім цього, варто відзначити вжитий у франкових поетичних творах, зокрема в циклі віршів *По селах*, ойконім **Дуліби**: «А Пацюк нові онучі / В постоли, до торби хліб, / (...) до ворожки до Дуліб»³³.

Контрастні емоції поєднували письменника з селом Лолин, в якому він вперше побував у 1874 році й познайомився з Ольгою Рошкевич – першим своїм коханням³⁴. Що ж стосується **Коломиї**, що згадується у *Вандрівці русина з Бідою*: «Приїхали в Коломию, / Похилила Біда шию; / Приїхали аж на міст, / Підтулила Біда хвіст»³⁵. У 1880 році І. Франко виїхав зі Львова до Коломиї й там уже був вкотре ув'язне-

²⁷ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко і...*, с. 280.

²⁸ Там само, с. 288.

²⁹ В.І. Калинович, *Політичні процеси Івана Франка та його товаришів*, Львів 1967, с. 128.

³⁰ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 134.

³¹ *Шляхами Івана Франка на Покутті та Гуцульщині*, [online], <http://lib.if.ua/franko/1310569846.html>, [10.09.2014].

³² Т.І. Франко, *Великий Каменяр [про І.Я.Франка]*, Львів 1966, с. 79.

³³ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 2, с. 248.

³⁴ О.І. Дей, *Іван Франко: життя та діяльність*, Київ 1981, с. 355.

³⁵ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 135.

ним³⁶. Саме до Коломиї він поїхав з наміром давати приватні лекції³⁷. Пізніше, 30 липня 1893 року в Коломиї І. Франко виступив на зборах політичного радикального товариства³⁸. З огляду на етимологічні відомості, цей топонім має кілька припущень щодо походження назви. За одним із них, Прут у давнину мав найменування Мия, яке нібито було синонімом слова *річка*, а місто, що стояло на березі Миї, називали Коломиєю. За другим, – купці, минаючи заболочену місцевість, забруднювали вози й тут, на мілководді, кола мили («колеса»). За третім – назву пов'язують із римською оселею Колонія. Четверте припущення наводить ім'я галицького короля Коломана. П'яте ж твердить, що *коломиї* – «заповнені водою вибоїни на дорозі»³⁹. Перебуваючи в коломиїській в'язниці, І. Франко познайомився з в'язнями з **Матвіївців та Коломиї**, розповіді яких пізніше стали основою для *Тюремних сонетів*⁴⁰. У вірші *Якось-то буде* 1880 року написання зустрічаємо: «В Матвіївцях ще хлипала, / У Снятині вже нипала, / А як стала в Чернівцях, / То минувся її страх»⁴¹. Письменник підтримував постійний зв'язок з Чернівцями. Готуючись до захисту докторської дисертації, І. Я. Франко в 1890-1891 рр. завершив своє навчання саме в **Чернівцях**⁴².

Оскільки, 7 жовтня 1892 року він прибув до Відня, де навчався в докторантурі Віденського університету⁴³, з'являється топонім **Відень** у його поетичних працях. У вірші *Моя любов* 1880 року написання [із циклу] *Україна* зустрічаємо: «Вчислили статистично, / Що гімназія потрібна, / Та й вислали до Відня»⁴⁴, а також з ремаркою до освітнього процесу: «З Відня ноту шлють завзяту / До нашого магістрату»⁴⁵. У *Тюремних сонетах: Гей, описали нас, немов худобу...* 1889 року цей топонім постає у дещо інакшому смисловому забарвленні: «Волосся, очі, зуби, всі приміти – / Тепер хоч в Відень нас на торг гоніте!»⁴⁶. У автобіографії самого письменника знаходимо:

³⁶ О.І. Дей, *Іван Франко...*, с. 126.

³⁷ Г.І. Мельничук, В.Б. Уніян, *Іван Франко і...*, с. 9.

³⁸ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко: життєвий і...*, с. 284.

³⁹ Ю.М. Кругляк, *Ім'я вашого міста*, Київ 1978, с. 68.

⁴⁰ О.І. Дей, *Іван Франко...*, с. 128.

⁴¹ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 136.

⁴² *Шляхами Івана Франка на Україні...*, с. 119.

⁴³ І.І. Басс, А.А. Каспрук, *Іван Франко: життєвий і...*, с. 288.

⁴⁴ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 138.

⁴⁵ Там само.

⁴⁶ Там само, с. 152.

Восени 1892 р. зміг нарешті здійснити свою здавна леліану заповітну мрію: я поїхав до Відня, щоб поповнити свої знання зі славістики⁴⁷.

Отож, не дивно, що країна його частих відвідин і тривалих перебувань з'являється в *Тюремних сонетах*: *Колись в однім шановнім руськім домі* 1889 року: «Питання те вже **Австрія** рішила. / Тюремний кибель – що в ньому за сила!»⁴⁸.

Про події еміграції селян із Галичини І. Франко написав у віршованім оповіданні *Вандрівка русина з Бідю* (1893 р). В той час він гостював в селі Супранівка, котре знаходилось за 4 км від річки **Збруч**, що неподалік від російського кордону⁴⁹. Проте не лише у згаданому вище оповіданні зустрічається цей гідронім, а й у вірші *Якось-то буде* із циклу *Україна* бачимо досліджуваний топонім в наголошеній римованій позиції, спостерігаємо асонанс: «Хоч на смерть їх тут замуч, / А вези мя понад **Збруч**!⁵⁰». А також: «А над **Збручем** на вигоні / Плеще Біда у долоні, та Одні на **Збруч** уплав ідуть, / Другі з дітьми убрид бредуть»⁵¹. Не лише з прийменниками *понад / над* зустрічається цей потамонім, як і у наступному прикладі «Ще й кордон най військовий / Стане понад **Збруч** цілий!», а й з прийменником *за*: «Про їх втечу я не дбаю: / Я за **Збручем** сестру маю»⁵².

Топонім Росія досить часто згадується в поетичних доробках І. Я. Франка, оскільки він підтримував стосунки з тамтешніми колегами, листувався з Кримським, Трегубовим та ін., й переправляв туди літературу. У листі 1915 року він писав: «Я міг продержатися сю зиму й весну завдяки грошовій підмозі земляків із різних частин Росії»⁵³. У вірші *Якось-то буде* 1880 року написання І. Франко знову ж вдається до асонансу: «Та ось на лоб, на шию / Втікає в **Росію**»⁵⁴, й акцентує увагу на економічних та соціальних проблемах: «В **Росію**, Молдавію тягнуть плачучії / На заробітки отарами люде...»⁵⁵.

Варто також зазначити, що влітку 1884 р. за ініціативою самого письменника була організована екскурсія до Карпат, котра починалась з Дрогобича. Екскурсійний маршрут проходив через Борислав, села Східницю, Урич, Підгір'я, Корчин, Бубнище, містечко Болехів,

⁴⁷ П.О. Колесник, *Син народу. Життя і творчість Івана Франка*, Київ 1957, с. 133.

⁴⁸ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 156.

⁴⁹ І.С. Михайлюк, П.К. Медведик, *Іван Франко на Збаражчині*, Збараж 1991, с. 15.

⁵⁰ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 135.

⁵¹ Там само, с. 139.

⁵² І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 140.

⁵³ І. Франко, *Документи і матеріали 1856–1965*, Київ 1966, 143 с.

⁵⁴ І. Франко, *Зібрання творів...*, Київ 1976, т. 1, с. 134.

⁵⁵ Там само, с. 139.

Калуш, Станіслав і Коломию⁵⁶. Декілька разів приїздив І. Франко до Болехова, де жили тоді письменниця Н. Кобринська та журналіст В. Левицький. В селі Підгір'я з 1902 р жила родина Онуфрія Франка, брата письменника. Іван Франко неодноразово відпочивав тут; востаннє був в цьому селі в 1913 році, коли хоронили Онуфрія.

Взагалі ж, на сьогодні іменем письменника названий один із обласних центрів України – Івано-Франківськ (в минулому Станіслав), його рідне село (в минулому Нагуєвичі), університет, опери, театри і балети у Львові, драматичний театр в Києві, десятки вулиць, парків, шкіл, бібліотек в різних населених пунктах країни. У Львові, Дрогобичі, Києві, Бориславі, в селі Івана Франка встановлені пам'ятники великому Каменяру. У Львові діє літературно-меморіальний музей, а в рідному селі письменника – його філіал. Географія поезії тісно пов'язана із географією життя письменника. Саме це й простежуємо у спадщині українського митця.

⁵⁶ В.Л. Бонь, М.О. Оркуш, *Стежка Івана Франка: Фотопутівник по худож.-мемор. комплексу*, Львів 1984, 38 с.

SUMMARY**Crossroads: the life and poetic ways of Ivan Franko**

This article deals with the poetry of Ivan Franko, an outstanding Ukrainian writer, scholar, revolutionary-democrat, so-called extraordinary phenomenon both in Ukrainian and in world literature. The main part investigates the poetic achievements with reference to the author's biography. The autobiographic meaning of his works is revealed in textual analysis of place names used in Franko's verses. By studying the poetic material we find a logical parallel of his life roads and years of writing about the places he visited. This article is focused on temporality and locality of his poetry, especially at the time of the creation of certain verses containing place names, which in turn played an important role in his life. We also conduct partial analysis of some toponyms based on their etymology. Attempts at tracing the paths of the life of the writer, based not only on the materials about him, but also on his own remarks and recollections are made.

Keywords: Franko Ivan, poetry, toponym, etymology, biography.

Ключові слова: Франко І. Я., топонім, етимологія, біографія.